

Vapaaehtoisten hyvinvointi

Kaisa Kervinen, Maaseudun Sivistysliitto

Maaseudun Sivistysliitto

*Kukoistavaa kansalaistoimintaa
ja itse tehtyä elämää!*

- Tuemme maa- ja kylähenkistä elämäntapaa, ihmisten omaehtoista kasvua, luovuutta, yhdenvertaisuutta sekä ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta ja kumppanuutta.
- Kansalaistoiminnan tiimimme auttaa mielellään jäsenjärjestöjen kehittämisessä sekä koulutusten suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vapaaehtoistyö & jaksaminen

Tänään:

- Suuren kyläpäällikön viisaus
- Hyvinvointi ja hallitustyöskentely
- Vapaaehtoistyö & jaksaminen
  - Keskustelua

Miten syntyy hyvät talkoot?

*Suuren
kyläpäällikön viisaus
Pohjois-Karjalasta*

Huonvä fiilis (tai viilis)

- **Vastaanottava ilmapiiri**
  - **Selkeät tehtävät**
- **“Kylätoiminnassa on käytössä vain porkkanoita, ei keppiä lainkaan”**

Hyvät tarjoilut

- **Tarjoilu on osoitus arvostuksesta**
  - **Yhdessä kahvittelu on kansalaistoiminnan keskeinen kannatteleva voima**

Lopetellaan ajoissa

- **Tekeminen voi viedä mennessään, mutta mennään hyvinvointi edellä**
- **Vapaaehtoisten aika on satsaus**
- **Kun lopetellaan ajoissa, jaksaa osallistua seuraaviinkin kekkereihin**

Vapaaehtoistyön resepti

Hyvä fiilis

Hyvät tarjoitukset

***Lopetellaan
ajoissa***

Pentti Seutu, kotiseutuneuvos "Jakokosken kylän kunnanjohtaja"

4.4.1932-13.10.2020

MUUTOKSET TOIMINTAKULTTUURISSA

- Ajattelutavan muutokset, omaehtoisuuden korostuminen, pop upit, kevytosallistuminen, joukkoistaminen, joukkorahoitukset
- Yhdistystoiminnan ammattimaistuminen, vapaaehtoisten löytäminen ja osaamisen riittävyys, rahoittajien, osallistujien ja kumppaneiden odotukset, vastikkeellisuus
  - Yhteisöllisyyden uudet muodot, verkostot somessa. Vaikuttamisen muodot monipuolistuu, yhden asian liikkeit
  - Järjestörakenteen muutokseen varautuminen, toimintaryhmät, kansalaisohjautuvuus, jäsenten tarpeet järjestön tarpeiden edelle
- Rahoitus, mittaaminen, vaikuttavuus
  - JNE.....

Hyvinvointi ja hallitustyöskentely

Tehtäväkuvauksilla sujuvuutta toimintaan

Vastuuhenkilöiden tehtäväkuvat kannattaa kirjoittaa auki; **tehtävä on helpompi** ottaa vastaan, **kun tietää mitä tehtävä edellyttää.**

Työnjakoon kannattaa panostaa

- Yhdistyksen hallituksen jäsenten **työnjakoa** kannattaa käydä läpi kokouksissa koko toimintakauden ajan.
- Hallituksen järjestäytymiskokouksessa voidaan yhteisesti linjata ja päättää työnjaosta sekä esimerkiksi tarvittavista työryhmistä.
- Kirjaukset pöytäkirjassa auttavat myös tulevia hallituksia!
- Kannattaa miettiä myös, voisiko joitain tehtäviä yhdistyksessä jakaa hallituksen rinnalla **toimiville työryhmille**, jotka voivat **toimia kevyemmällä periaatteella**.

Jakakaa vastuuta

- Varapuheenjohtajalle voi antaa hoidettavaksi esimerkiksi jonkin kokonaisuuden tai vetovastuun projektista. **Vähentää** puheenjohtajan **työkuormaa**.
- Sihteerin apuna voi olla viestintävastaava.
- Voisiko alueen nuoria innostaa mukaan viestintävävuksi, esim. someviestintää tekemään?

- *Pohdittavaksi:*

Miten vastuuta on jaettu oman yhdistyksesi hallituksessa?

Ovatko roolit ja tehtävät selkeitä? Miten kehittäisit niitä?

Yhdistyksen voimavarojen kasvattaminen

Hallitus ja muut luottamustehtävät

Ymmärrys perustehtävästä

- perehdytys kuntoon
- Koulutusta tarvittaessa

Tehtävien jakaminen

- Tehtäväkuvaukset / ohjesäännöt
- Kaikille selkeä vastuualue: kysy ja kuuntele kiinnostuksen kohteita!

Yhteisesti sovitut välineet sujuvaan yhteydenpitoon ja yhteistyöskentelyyn.

talkoolaiset / toimintajoukot/ Kevytvapaaehtoiset

- Kevytvapaaehtoisuus on kertaluontoista/lyhytkestoista, (arvojen mukaista) matalan kynnyksen toimintaa
- "Pilko, kuvaa, markkinoi": helposti haltuun otettavia tehtäviä
- Parhaimmillaan toimivat hallituksen rinnalla lisäten yhdistyksen voimavaroja merkittävästi

Yhteisen unelman sanoittaminen :

"Miksi me tätä teemme, mihin haluamme vaikuttaa, miksi tämä on tärkeää"

- Merkitykselliseksi koettuun asiaan on helpompi lähteä mukaan
- Auttaa myös jaksamaan vaikeilla hetkillä!

Vapaaehtoisten johtaminen

Muutokset vapaaehtoistyössä ja siihen sitoutumisessa heijastuvat myös ihmisten odotuksiin hallitustyöskentelystä.

Puheenjohtaja on enemmänkin koordinaattori, innostaja ja kannustaja.

Vapaaehtoisten johtaminen 2020-luvulla ei ole tehtävien ja käskyjen jakamista vaan **kuuntelua ja yhteisten ideoiden edistämistä.**

Samalla ihmiset hakevat **merkitystä** elämäänsä sekä vastapainoa työlleen. Keskeistä vapaaehtoistoiminnassa on osallistuminen, **osallistumalla vaikuttaminen, toisten auttaminen ja yhteisöllisyys.**

Vuorovaikutus ja ryhmäytyminen

- Hallitustyöskentely on ryhmässä toimimista.
- Ryhmäytymisellä tarkoitetaan prosessia, jossa ryhmän jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta, luottamusta, viihtymistä ja tuntemista kehitetään ja tuetaan.
- Ryhmäytyminen **ei tapahdu itsestään** vaan vaatii tietoisia tekoja!
- Ryhmäytymiseen kannattaa käyttää aikaa uuden ryhmän aloittaessa tai kun hallitukseen tulee **uusia jäseniä**.

Keinoja ryhmäytymisen tukemiseen

Käyttäkää aikaa tutustumiseen ja vapaamuotoiseen keskusteluun: Esim. vapaamuotoiset kuulumiskierrokset ennen kokousta.

Hyödynnä osallistavia menetelmiä ja **kysy!** Osallistuessaan ihminen voi huomata omien mielipiteidensä ja tekojensa vaikutuksen ja kiinnittyy vahvemmin hallituksen toimintaan.

Huomioi, että ryhmässä on erilaisia jäseniä: **Jos ihminen haluaa toimia tai vaikuttaa, anna sille tilaa.** Toisille osallistuminen voi olla paikalla olemista ja kuuntelemista, toisille se tarkoittaa aktiivista osallistumista ja toimintaa.

Vuoropuhelua lisää?

Dialoginen johtaminen antaa tilaa **moniääniselle keskustelulle ja erilaisille näkökulmille.**

Dialogisessa johtamisessa tuodaan mukaan keskusteluun heitä, **joita päätökset ja tilanteet kulloinkin koskevat.**

Dialoginen johtaminen pohjaa luottamukseen.

Luottamus puolestaan syntyy kohtaamisessa, jossa ihmiset uskaltavat aidosti tuoda esiin näkökulmansa, toiveensa ja huolensa.

Vinkkilistä vuoropuhelun lisäämiseen:

- **Hyödynnä osallistavia menetelmiä hallitustyöskentelyssä – myös verkossa!**
- **Vaali rentoa ja avointa keskustelukulttuuria**
- **Käsitelkää mahdolliset ristiriidat – ei lakaista maton alle!**
- **Kysy heiltä, joita asia koskettaa.**
- **Toiminnan ei tarvitse olla turhan muodollista, kokouksissa saa viihtyä ja olla mukavaa!**

Vapaaehtoisten kannustaminen

Kannustavassa ohjauksessa vapaaehtoiselle osoitetaan konkreettisesti ja arjessa:

- Kiinnostusta vapaaehtoisen jaksamisesta, intresseistä, ideoista
- Aitoa kuuntelemista: kohdataan, ollaan läsnä, annetaan aikaa
- Toiminnan **arvostamista ja kiittämistä** osoittamalla sitä sanoin ja teoin
- Vapaaehtoisen oman erityisen panostuksen tarpeellisuutta ja tärkeänä pitämistä, ja sen osoittamista
- Muutostarpeiden kuuntelemista: miten toiminta voi elää mukana elämänkaarella ja muuttuvissa elämäntilanteissa?
- Että hänet nähdään **osana yhteisöä**.

Ohjauksen lähtökohtana on ihmisenä ihmiselle, jolloin ohjaukseen kuuluu **ihmisyys, toisen kunnioittaminen** sekä kiittäminen.

Mukaillen Pessi & Oravasaari 2010 ja Pessi 2011.

Positiivinen palaute

Palautteen antaminen on tärkeä ja joskus vaikea osa puheenjohtajan ja muiden luottamushenkilöiden työtä.

Positiivinen palaute kannustaa ja motivoi ihmisiä toimimaan.

Hyvä puheenjohtaja osaa jakaa kiitosta, kun se on paikallaan, mutta puuttuu myös vallitseviin epäkohtiin tarpeen tullen.

Eleet ja olemuksemme paljastavat enemmän kuin sanallinen viestintä.

Viesteistä: Sanat 7 % Ääni 38 % Olemus 55 %

Jaksamisen tukeminen yhdistystoiminnassa

Vaikka järjestötoiminta antaa paljon, se voi olla myös kuormittavaa. Aiemmin mainitut toimintaa selkiyttävät rakenteet ja selkeä työnjako helpottavat tehtävien toteuttamista.

Vapaaehtoistyössäkin voi käyttää työnohjausta ja muita menetelmiä toimintakulttuurin ja -tapojen kehittämiseksi.

Vapaaehtoisten hyvinvointi

Stressiä aiheuttaa mm.:

- epäselvät, ristiriitaiset tai kohtuuttomat tavoitteet
- työn hallinnan puute
- tuen puute
- vuorovaikutuksen ongelmat
- epäoikeudenmukaisuus ja epäreilu kohtelu
- arvostuksen tai vastavuoroisuuden puute
- epäselvä työnjako

Kuinka uupuminen näkyy?

- Ilon katoaminen toiminnasta
- Ärtynisyys
- Univaikeudet
- Huumorintajun katoaminen
- Jatkuva väsymys
- Asioiden unohtelu
- Aikaansaamattomuus
- Usein toistuva päänsärky
- Kohonnut verenpaine
- Keskittymisvaikeudet

10 vinkkiä stressin selättämiseen

- **Kuulostelet oloasi säännöllisesti.**
- **Pidä huoli omista rajoistasi ja opettele sanomaan "ei".**
- **Kiinnitä huomiota kuormittaviin tekijöihin ja mieti, miten saisit niitä paremmin hallintaan tai tärkeysjärjestykseen.**
- **Haasta ajattelutapaasi.**
- **Huolehdi palautumisesta pitkän päivän. Vaali itsellesi merkityksellisiä asioita.**
- **Hiljenny, rauhoitu ja rentoudu.**
- **Huolehdi hyvinvoinnin peruspilareista.**
- **Jaa huolesi.**
- **Pyydä apua läheisiltä tai käänny ammattilaisen puoleen.**

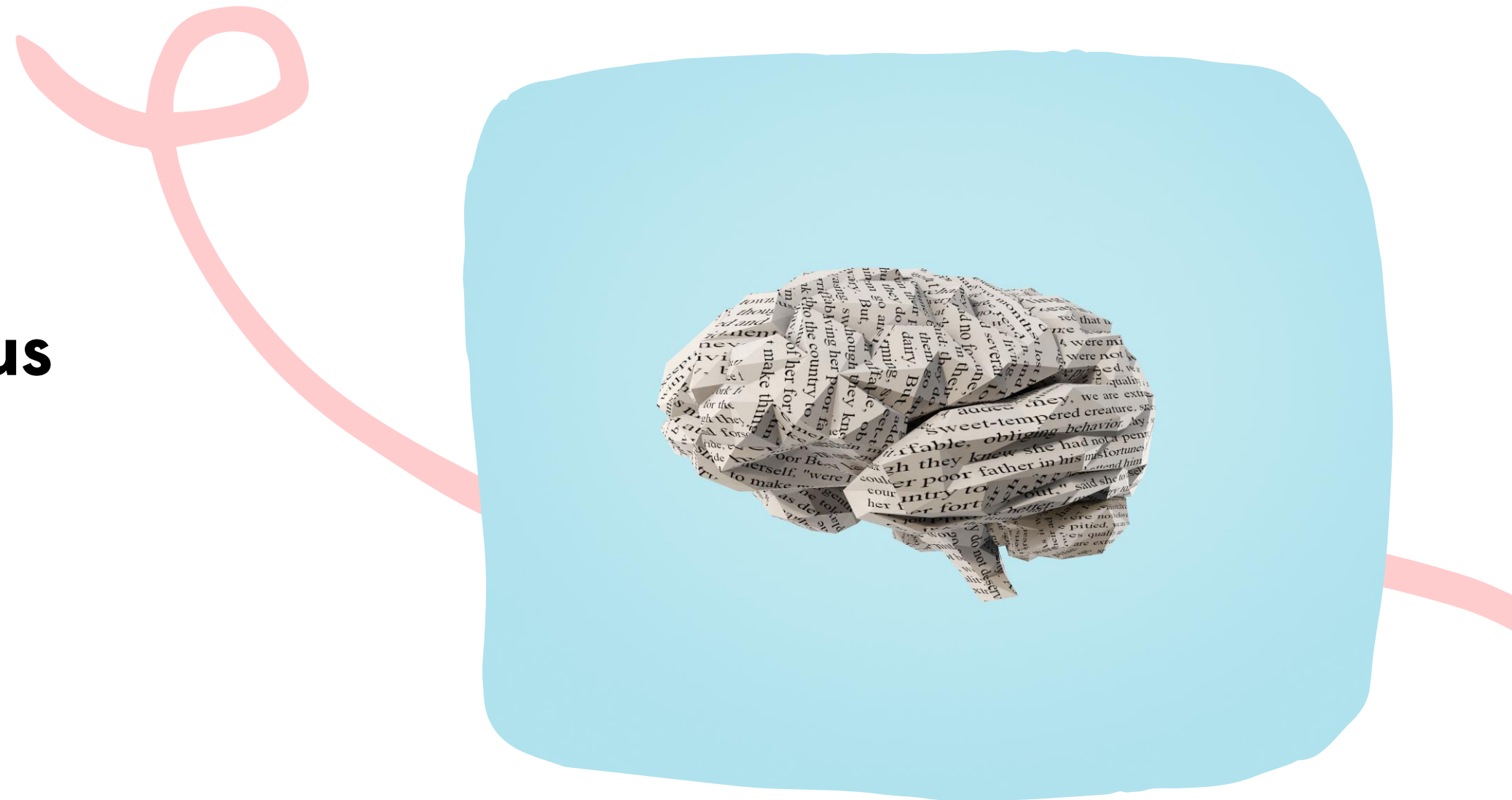

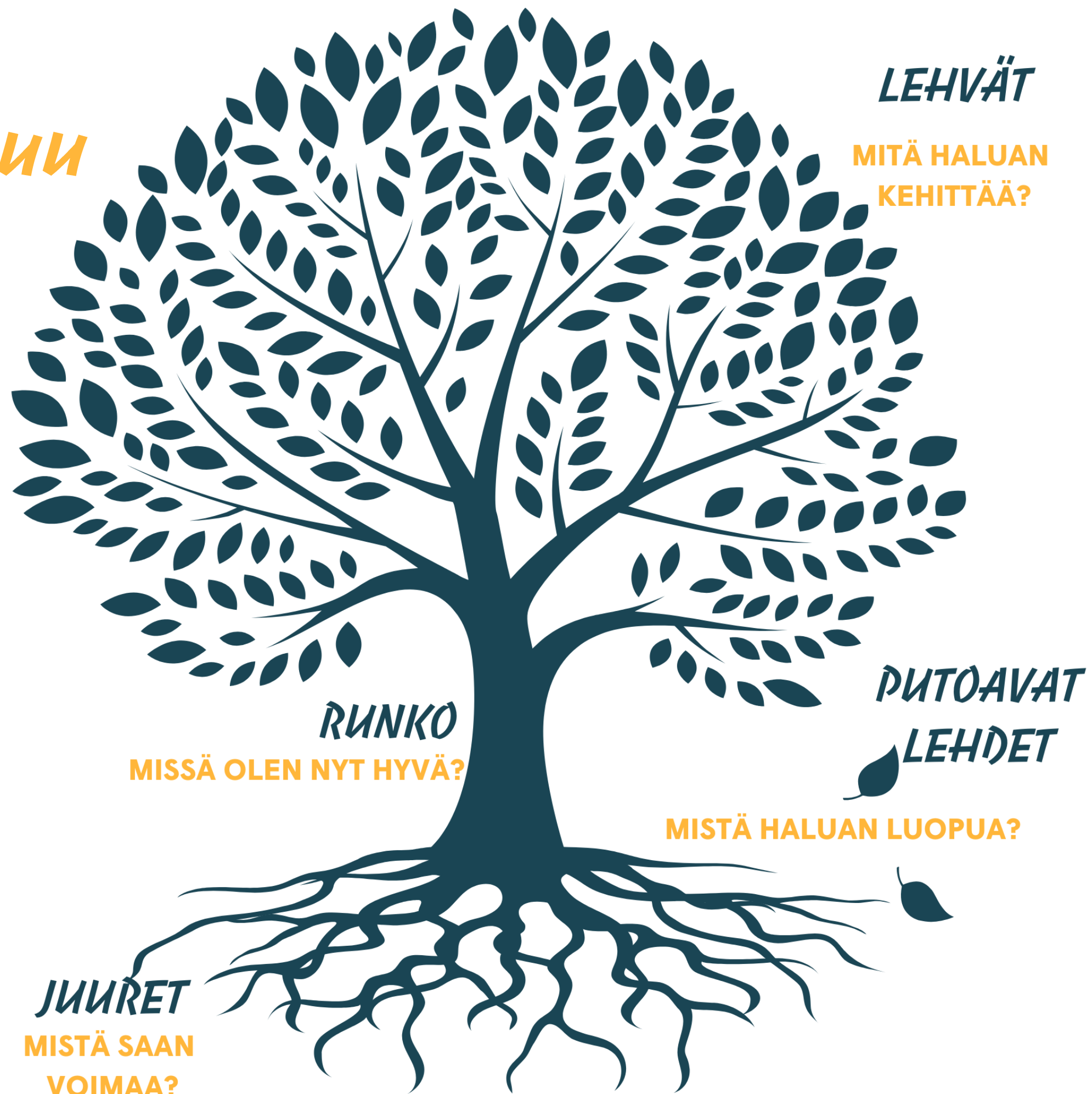
DRAMMA-malli, 6 psykologisen palautumisen kokemusta, joilla voi edistää hyvinvointia:

- **Työstä irrottautuminen**
- **Rentoutuminen**
- **Autonomia eli omaehtoisuus**
- **Taidonhallinta**
- **Merkityksellisyys**
- **Yhteenkuuluvuus**

Voimavaraapu

Vapaaehtoistyön resepti

Hyvä fiilis

Hyvät tarjoilut

*Lopetellaan
ajoissa*

Pentti Seutu, kotiseutuneuvos "Jakokosken kylän kunnanjohtaja"

4.4.1932-13.10.2020

Lähteet

<https://kansalaisareena.fi/opas-vapaaehtoisten-hyvinvointiin/vinkit-jaksamiseen-vapaaehtoistoiminnassa/>

Miten johtaa vapaaehtoisia:

<https://www.tsl.fi/ajankohtaista/miten-johtaa-vapaaehtoisia.html>

Dialoginen johtaminen:

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialoginen-johtaminen>

Ryhmytyminen ja vuorovaikutus:

<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/ryhmayttaminen/ryhmayttaminen-peruskoulussa/>

Erätauko:

www.eratauko.fi

Ideoita vapaaehtoisten innostamiseen; MSL verkko-opisto:

<https://moodle.msl.fi/course/view.php?id=156>

Lähteet ja lisätietoa:

<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/palaudu-aivotyossa-tietopankki>

<https://luontaisettaipumukset.fi/2019/02/05/mista-kiire-syntyy/>

<https://modulcon.fi/2018/10/10/ajanhallinnan-myytti-aikaa-ei-voi-hallita/>

<https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-elamantaitoa/ajanhallinta/>

<https://www.varma.fi/globalassets/tyonantaja/raportti-tietotyö-ja-työkyky-2022.pdf>

<https://www.ttl.fi/sites/default/files/2021-11/fokus-kateissa-aika-palasina-ajanhallinnan-opas.pdf>

<https://ttk.fi/wp-content/uploads/2022/04/Turvatuokio-Kaikki-tarvitsevat-itsensa-johtamisen-taitoja.pdf>

<https://brik.fi/brik-lehti/itsensa-johtaminen-on-taito-jota-voi-harjoitella/>

<https://hyplus.helsinki.fi/itsensa-johtaminen-enta-jos-siina-ei-olisikaan-kyse-vain-itsesta/>

<https://mielenhuolto.fi/aivoystavallinen-ajankaytto/>

<https://www.ttl.fi/avainsanat/ajanhallinta>

<https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinto-ja-työkyky/työaika/ajanhallinta>

<https://oppimateriaalit.jamk.fi/oppijantyokalut/verkko-opiskelun-taidot-2/ajankaytto-ja-aikatauluttaminen/>

<https://ttk.fi/wp-content/uploads/2022/04/Turvatuokio-Kaikki-tarvitsevat-itsensa-johtamisen-taitoja.pdf>

<https://opinvoimala.fi/sivu/sisainen-ja-ulkoinen-motivaatio>

<https://mieli.fi/blogit/kadonnutta-motivaatiota-etsimassa/>

TAITAVA
yhdistystoimija

MSL
verkko-opisto
moodle.msl.fi

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO

Kiitos!

MSL
verkko-opisto
moodle.msl.fi
MSL.FI

